

Motion till riksdagen 2025/26:3978

av **Niels Paarup-Petersen m.fl. (C)**

med anledning av skr. 2025/26:166 Riksrevisionens rapport om utbildning på vetenskaplig grund

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Riksrevisionens rekommendation om att låta en myndighet ta huvudansvaret för systematisk sammanställning av forskning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Riksrevisionens rekommendation om att ge Skolverket och Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) i uppdrag att fokusera på kunskapsstöd i stället för forskningskommunikation och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Skolforskningsinstitutet i uppdrag att utveckla metoder för att dokumentera, värdera och sammanställa beprövad erfarenhet inom skolan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Regeringen redovisar i skrivelse 2025/26:166 sin bedömning av Riksrevisionens rapport Utbildning på vetenskaplig grund – otillräckliga insatser för att stödja skolan med kunskap (RiR 2025:31). Riksrevisionen har genomfört en mycket viktig granskning som

pekar på allvarliga brister i statens arbete för att säkerställa att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Riksrevisionens övergripande slutsats är att statens arbete inte är effektivt. Stödet till skolväsendet är fragmentiserat, myndigheternas rutiner säkerställer inte att stödet vilar på vetenskaplig grund och det finns en risk att kunskapsunderlag baseras på ofullständiga eller subjektiva sammanställningar av forskning. Detta är en oacceptabel situation som i förlängningen riskerar att påverka undervisningen negativt och leda till att elever inte når de kunskapsresultat som annars hade varit möjliga.

Trots att regeringen instämmer i flera av Riksrevisionens iakttagelser är de åtgärder som presenteras otillräckliga. Regeringen anser med skrivelsen att rapporten är slutbehandlad, vilket vi menar är förhastat. Riksrevisionens rekommendationer måste leda till konkreta och strukturella förändringar för att komma till rätta med de identifierade problemen.

Ett samlat ansvar för systematisk forskningssammanställning

Riksrevisionen konstaterar att skolmyndigheternas stöd är fragmentiserat och att det är otydligt för lärare vart de ska vända sig. Myndigheterna har delvis överlappande uppdrag, vilket leder till ineffektivitet och till att resurser inte utnyttjas optimalt. Stöd och publikationer publiceras på flera olika webbplatser, vilket gör det svårt för verksamma i skolan att få en samlad bild.

För att skapa ordning, effektivitet och tydlighet rekommenderar Riksrevisionen att regeringen överväger att låta en myndighet ta huvudansvaret för systematisk sammanställning av forskning, och att detta kan göras på uppdrag av övriga skolmyndigheter. Vi delar denna bedömning. Ett centraliserat ansvar skulle säkerställa att arbetet med forskningssammanställningar sker systematiskt, transparent och resurseffektivt. Det skulle också skapa en tydlig ingång för lärare och skolledare som söker kunskapsstöd. Skolforskningsinstitutet är den myndighet som rimligen bör ges detta huvudansvar, i linje med intentionerna vid dess bildande. Det är varken ändamålsenligt eller resurseffektivt att Skolverket, SPSM och Skolinspektionen själva

ska behöva sammanställa forskningsläget på skolområdet. I stället bör expertisen samlas på ett ställe.

Från forskningskommunikation till kunskapsstöd

Riksrevisionen visar att skolmyndigheternas uppdrag om ”forskningskommunikation” ofta har resulterat i produktion av populärvetenskapliga texter baserade på enstaka studier. Detta är inte samma sak som att tillhandahålla praktisknära och användbart kunskapsstöd som operationaliserar forskningen för klassrummet. Lärare efterfrågar inte enbart information om enskilda forskningsrön utan konkreta och välunderbyggda strategier som kan användas i undervisningen.

Mot bakgrund av detta bör regeringen, i enlighet med Riksrevisionens rekommendation, ge Skolverket och SPSM i uppdrag att skifta fokus från allmän forskningskommunikation till att utveckla och förmedla kunskapsstöd. Detta skulle säkerställa att myndigheternas insatser blir mer relevanta och direkt användbara för professionen, vilket i sin tur kan stärka undervisningens kvalitet.

Systematisera och värdera beprövad erfarenhet

Skollagen anger att utbildningen ska vila på såväl vetenskaplig grund som beprövad erfarenhet. Riksrevisionen konstaterar att det i dag saknas en nationell metod och struktur för att systematiskt samla in, pröva och dokumentera den beprövade erfarenhet som finns hos lärarkåren. Trots att bestämmelsen funnits i 15 år har ingen skolmyndighet tagit initiativ till att utveckla processer för detta. Detta står i skarp kontrast till hälso- och sjukvården, där det finns etablerade metoder för att sammanställa professionens erfarenhetsbaserade kunskap.

Att inte systematiskt tillvarata lärares beprövade erfarenhet är ett slöseri med resurser och ett underkännande av professionens samlade kunskap. Det leder till att lärare ofta tvingas ”uppfinna hjulet” på nytt. Regeringen bör därför ge en lämplig aktör, förslagsvis Skolforskningsinstitutet, i uppdrag att utveckla metoder för att dokumentera, värdera och sammanställa beprövad erfarenhet inom skolan.

En kunskapsbaserad styrning i praktiken

Riksrevisionens rapport är en viktig påminnelse om att politiska beslut måste vila på vetenskaplig grund. Detta krav måste gälla inte bara skolmyndigheterna utan i allra högsta grad även regeringen själv. Under den innevarande mandatperioden har vi sett flera exempel på hur regeringen har fattat beslut och lagt fram förslag som ifrågasatts just för sin bristande förankring i forskning och beprövad erfarenhet.

Ett tydligt exempel är regeringens beslut att inte gå vidare med Skolverkets förslag till en ny nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet. Beslutet motiverades med att digitaliseringen gått för långt, en ståndpunkt som fått kritik från flera tunga remissinstanser. Bland annat var Funktionsrätt Sverige och Högskolan i Halmstad starkt kritiska till att en nationell strategi nu helt saknas och menade att regeringens hållning vilar på en ensidig tolkning av forskningsläget. Man bortser från de positiva effekter digitaliseringen kan ha och riskerar att öka kunskapsklyftorna i samhället. Att i detta läge helt avstå från en strategi är inte ett ansvarsfullt eller kunskapsbaserat agerande. Liknande kritik har även riktats mot förslaget om en ny läroplan.

Om regeringen menar allvar med att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet måste detta gälla hela styrkedjan. Regeringens egna propositioner, handlingsplaner och styrdokument måste bygga på en allsidig och transparent genomgång av bästa tillgängliga kunskap. Regeringen kan inte kräva detta av myndigheter och huvudmän om den inte själv lever upp till samma standard.

Niels Paarup-Petersen (C)

Madeleine Atlas (C)

Anna Lasses (C)

Anders Adahl (C)